

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/147/147/98

PREFERENCJE PARTYJNE PO WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Najważniejsze wydarzenia poprzedzające ostatni sondaż CBOS¹ to kampania przedwyborcza oraz wybory samorządowe. W ich trakcie największe partie i ugrupowania polityczne miały okazję przypomnieć się wyborcom i odświeżyć swój wizerunek programowy, przy czym kampania wyborcza oceniana była jako wyjątkowo upolityczniona jak na wybory samorządów lokalnych. Zarówno politycy, jak i media postrzegali te wybory jako próbę sił głównych ugrupowań politycznych. Ich wyniki, szeroko komentowane przez media jeszcze przed oficjalnym komunikatem, oddziaływały więc bardzo silnie na preferencje partyjne Polaków wyrażane w odniesieniu do hipotetycznych wyborów parlamentarnych.

W październiku zamiar wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych zadeklarowało 62% badanych, a więc nieco mniej niż w ubiegłym miesiącu, w okresie poprzedzającym wybory samorządowe (różnica czterech punktów procentowych).

Preferencje powyborcze jeszcze bardziej niż wyniki wyborów samorządowych świadczą o polaryzacji polskiej sceny politycznej. Gdyby wybory do Sejmu i Senatu odbywały się tydzień po wyborach samorządowych, niekwestionowanym ich zwycięzcą byłaby AWS. Chęć głosowania na to ugrupowanie wyraziło 38% wybierających się do urn. Na wyraźnie mniej głosów niż Akcja mógłby liczyć w tym momencie SLD, choć poparcie dla tej formacji utrzymuje się na podobnie wysokim poziomie jak we wrześniu (29%). Silniej niż dotychczas zaznacza się dystans dzielący te dwa główne ugrupowania od pozostałych. Trzeba przy tym podkreślić, że znaczny wzrost poparcia dla AWS nastąpił kosztem bardzo dużego zmniejszenia się liczby osób niezdecydowanych, dla których wstępne informacje o wynikach wyborów stanowiły wyraźną wskazówkę, a także w wyniku spadku poparcia dla UW, UP

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (101), 15-20 października ‘98, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1094).

i ROP. Podobne zjawisko, tzn. spadek liczby osób niezdecydowanych i wzrost poparcia dla partii „zwycięskich”, zaobserwowaliśmy także po ostatnich wyborach parlamentarnych w roku ‘97².

**POPARCIE DLA PARTII POLITYCZNYCH WŚRÓD OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ
W POTENCJALNYCH WYBORACH PARLAMENTARNYCH**

w procentach

Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	‘97						‘98									
	III	IV	V	VI	VII	VIII/IX	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
AWS	24	26	22	21	23	21	28	32	29	30	27	25	20	25	23	38
SLD	23	23	24	26	24	22	27	25	21	24	27	24	31	22	28	29
PSL	10	7	10	8	9	8	7	8	10	8	6	7	6	10	8	8
UW	8	8	8	7	6	10	15	15	14	14	12	15	13	13	12	7
UP	5	5	8	8	4	5	7	6	6	8	8	8	9	6	8	4
ROP	6	6	5	5	4	5	3	5	5	3	4	3	3	4	4	2
Inna partia*	5	4	2	3	4	2	2	2	3	4	4	4	4	5	3	4
Trudno powiedzieć	13	14	13	14	20	19	9	7	12	10	12	14	14	14	13	7
N	744	777	779	691	759	1436	695	696	670	707	975	708	649	618	736	678

* W przedwyborczych pomiarach w ramach tej kategorii zliczone zostały wskazania na takie ugrupowania, jak: KPEiR RP, UPR, NChD Blok dla Polski oraz odpowiedzi „inna partia lub organizacja”.

Trzecie miejsce - z takim samym wynikiem jak przed wyborami samorządowymi (8%) - zajmuje obecnie PSL. Na nieco mniej głosów niż ludowcy mogłaby liczyć obecnie Unia Wolności (7%), która w ciągu ostatniego miesiąca straciła ponad dwie piąte dotychczasowego elektoratu. Do spadku popularności UW mogły się przyczynić łącznie wszczęta bezpośrednio przed wyborami dyskusja wokół zmian w przepisach podatkowych i fakt okrzyknięcia tej partii główną przegraną tegorocznych wyborów jeszcze przed ogłoszeniem oficjalnych wyników. Drugim ugrupowaniem, które wyraźnie straciło w ostatnim okresie, jest Unia Pracy. Gdyby wybory parlamentarne odbywały się bezpośrednio po październikowym głosowaniu

² Patrz komunikat CBOS „Preferencje partyjne w styczniu ’98”, luty ’98.

do samorządów, partia ta nie przekroczyłaby wymaganego pięcioprocentowego progu. W podobnej sytuacji od wielu już miesięcy znajduje się ROP, za którym obecnie opowiada się zaledwie 2% badanych deklarujących zamiar głosowania w ewentualnych wyborach do Sejmu (o połowę mniej w sierpniu i we wrześniu).

Aktualne preferencje partyjne w znacznej mierze okazują się „wzmocnionym” odzwierciedleniem wyników wyborów samorządowych. Największe ugrupowania - AWS i SLD - umocniły swoje dotychczasowe pozycje, jeszcze wyraźniej niż dotąd dystansując inne partie.

Dodatkowym i godnym uwagi efektem październikowych wyborów jest także (podobnie jak po ostatnich wyborach parlamentarnych) większa krystalizacja poglądów politycznych i preferencji partyjnych Polaków. Znacznie mniej niż w poprzednich miesiącach jest obecnie osób, które deklarując uczestnictwo w wyborach nie są zdecydowane, kogo w nich poprzeć. Wyrobieniu sobie przez Polaków konkretnych poglądów i opinii na temat poszczególnych partii sprzyjały niewątpliwie zarówno oficjalna kampania wyborcza, programy i spotkania przedwyborcze w telewizji, jak i dyskusje prowadzone w gronie rodziny czy znajomych. Do wyraźniejszej strukturalizacji obrazu sceny politycznej przyczyniły się także zapewne prowadzone w powyborczym tygodniu spekulacje dotyczące wstępnych wyników głosowania.

Wydaje się, że znaczna część grupy potencjalnych wyborców o niezdecydowanych preferencjach (wyrabiających sobie poglądy na temat poszczególnych partii dzięki wyborczemu treningowi) zadeklarowała się jako zwolennicy AWS uważanej za zwycięzcę wyborów samorządowych. Za AWS opowiedziała się w naszym badaniu także część byłych zwolenników UW, UP i ROP. Wzrost poparcia dla partii wygrywającej wybory jest powszechnie obserwowaną prawidłowością. Okres bezpośrednio przed i po wyborach charakteryzuje się jednak zwykle zmniejszoną stabilnością preferencji partyjnych, na którą wpływa najpierw kampania wyborcza, a później wyniki wyborów, czyli czynniki nie oddziałujące na elektorat w innych okresach. Dlatego też należy oczekiwać, że w najbliższej przyszłości preferencje partyjne zbliżą się bardziej do stanu sprzed wyborów.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	62	20	18	1094
Płeć				
Mężczyźni	66	18	16	519
Kobiety	59	21	20	575
Wiek				
18-24 lat	51	24	25	156
25-34	59	22	19	193
35-44	60	24	15	238
45-54	73	15	12	176
55-64	75	8	17	146
65 lat i więcej	58	20	22	185
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	21	16	399
Miasto do 20 tys.	67	12	20	116
od 21 do 100 tys.	55	23	22	234
101-500 tys.	63	17	20	210
501 tys. i więcej mieszk.	66	20	13	134
Region				
Północny	60	18	22	126
Zachodni	67	19	15	111
Środkowozachodni	66	18	17	160
Środkowy	61	20	19	205
Wschodni	54	21	25	124
Południowo-wschodni	61	26	13	166
Południowo-zachodni	67	16	18	202
Wykształcenie				
Podstawowe	58	20	22	341
Zasadnicze zawodowe	59	21	20	322
Średnie	66	19	15	341
Wyższe	77	17	6	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	79	14	7	56
Prac. umysł. niż. szczebla	66	21	14	116
Pracownicy fiz. - umysł.	51	26	23	71
Robotnicy wykwalifikowani	61	18	20	92
Robotnicy niewykwalifik.	49	25	26	47
Rolnicy	58	24	18	80
Pracujący na własny rach.	69	24	7	77
Bierni zawodowo				
Renciści	64	18	17	126
Emeryci	69	13	18	212
Uczniowie i studenci	58	19	23	67
Bezrobotni	48	25	27	89
Gospodynie domowe i inni	62	21	17	59
Pracuje w:				
sferze budżetowej	64	21	15	122
sekt. państw., publicznym	68	17	14	102
sp. właśc. pryw. i państwa	63	21	16	69
sekt. pryw. poza rolnictw.	64	22	14	192
prywatnym gosp. rolnym	62	20	17	90
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	56	19	25	166
276 - 399	61	20	18	183
400 - 549	59	21	20	256
550 - 799	73	14	13	155
Powyżej 799 zł	74	12	14	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	23	28	287
Średnie	63	19	18	507
Dobre	74	18	9	300
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	75	12	13	68
Raz w tygodniu	66	21	13	600
Kilka razy w miesiącu	59	23	18	145
Kilka razy w roku	55	19	26	190
W ogóle nie uczestniczy	45	13	42	90
Poglądy polityczne				
Lewica	75	12	13	274
Centrum	58	20	22	263
Prawica	74	15	11	319
Trudno powiedzieć	37	34	29	237

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	AWS	PSL	ROP	SLD	UP	UW	Inna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	8	2	29	4	7	4	7	678
Płeć									
Mężczyźni	40	10	2	30	3	6	5	5	341
Kobiety	36	7	2	29	6	8	4	9	337
Wiek									
18-24 lat	40	7	2	27	3	10	7	5	78
25-34	35	11	1	29	7	11	2	4	113
35-44	39	9	1	26	3	9	6	7	143
45-54	36	9	2	30	8	5	4	5	129
55-64	32	5	5	36	2	5	6	8	109
65 lat i więcej	45	10	2	29	2	1	2	11	106
Miejsce zamieszkania									
Wieś	37	15	2	24	5	4	4	9	252
Miasto do 20 tys.	42	10	1	28	5	3	6	5	78
od 21 do 100 tys.	33	4	1	36	6	10	5	4	129
101-500 tys.	45	3	3	31	3	7	3	5	129
501 tys.i więcej mieszk.	33	2	5	35	3	14	4	5	89
Region									
Północny	52	7	1	24	3	7	4	2	74
Zachodni	26	10	6	28	4	15	4	6	74
Środkowo-zachodni	23	7	3	45	4	5	6	8	104
Środkowy	36	7	3	33	3	8	4	7	124
Wschodni	37	10	4	26	4	4	2	13	66
Południowo-wschodni	49	16	1	18	7	5	2	3	101
Południowo-zachodni	43	3	0	28	5	6	7	8	134
Wykształcenie									
Podstawowe	41	8	4	29	4	1	3	11	197
Zasadnicze zawodowe	43	13	1	26	6	3	3	5	189
Średnie	33	6	1	33	4	10	8	6	223
Wyższe	31	5	5	26	5	24	3	1	70
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier.,inteligencja	21	6	6	27	5	28	3	5	44
Prac.umysł.niż.szczębła	34	3	1	31	2	20	6	4	76
Pracownicy fiz.- umysł.	44	5	0	27	7	4	4	10	36
Robotnicy wykwalifikowani	50	11	3	25	4	2	1	4	56
Robotnicy niewykwalifik.	43	10	0	29	4	9	0	5	23
Rolnicy	32	32	2	23	6	0	2	3	47
Pracujący na własny rach.	37	2	7	27	4	4	9	10	53
Bierni zawodowo									
Renciści	35	11	5	29	3	0	9	9	81
Emeryci	40	6	0	37	3	4	3	7	144
Uczniowie i studenci	46	6	0	32	0	9	6	0	38
Bezrobotni	39	14	0	21	9	3	4	11	43
Gospodynie domowe i inni	37	0	4	28	14	6	2	9	37
Pracuje w:									
sferze budżetowej	34	7	3	33	7	11	1	5	78
sekt. państw.,publicznym	40	8	2	30	0	13	3	3	69
sp. wiaśc. pryw. i państwa	43	4	1	26	4	11	9	6	43
sekt. pryw. poza rolnict.	34	4	3	27	5	10	9	7	122
prywatnym gosp. rolnym	33	32	2	22	8	0	2	3	56
Dochody na jedną osobę									
Do 275 zł	46	18	1	18	7	0	2	9	93
276 - 399	35	12	5	29	3	8	4	2	112
400 - 549	36	8	2	34	5	3	5	7	152
550 - 799	40	0	1	36	6	8	3	6	113
Powyżej 799 zł	29	6	4	33	4	15	7	2	107
Ocena własnych war. mater.									
Złe	41	12	1	26	4	1	5	10	140
Średnie	39	10	2	29	4	6	3	7	317
Dobre	33	4	3	33	5	13	6	4	221
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	48	7	4	14	7	10	2	9	50
Raz w tygodniu	43	11	3	23	3	6	4	7	397
Kilka razy w miesiącu	42	3	1	33	9	7	0	5	86
Kilka razy w roku	22	7	0	47	4	6	8	5	105
W ogóle nie uczestniczy	8	0	2	58	1	14	11	6	39
Poglądy polityczne									
Lewica	5	10	1	74	5	1	3	3	205
Centrum	33	12	4	16	4	12	9	10	151
Prawica	72	4	3	2	3	8	3	2	235
Trudno powiedzieć	31	9	2	20	7	5	5	22	87